

Regeringens proposition

1995/96:214

Förbättrad kapitalförsörjning

Prop.
1995/96:214

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 15 maj 1996

Göran Persson

Erik Åsbrink
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen behandlar behovet av en översyn av de regler som gäller för finansieringsverksamhet. I propositionen föreslås att en övergångsregel till lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag förlängs till den 31 december 1998. Detta gör det möjligt bl.a. för mindre finansbolag, som enligt äldre lagstiftning räknades till en s.k. frikrets och inte krävde tillstånd för verksamheten, att fortsätta driva finansieringsverksamhet fram till dess. En förutsättning för att de skall få fortsätta verksamheten utan tillstånd efter utgången av innevarande år är dock att de inte lånar upp medel från allmänheten. Skälet till förlängningen är att frågan om vilka slags finansieringsverksamhet som skall omfattas av tillståndsplikt m.m. bör övervägas av Banklagskommittén.

I propositionen föreslås vidare att s.k. riskkapitalbolags verksamhet inte skall omfattas av lagen om kreditmarknadsbolag. Detta skall gälla under förutsättning att riskkapitalföretagets finansieringsverksamhet är ett komplement till tillskott av ägarkapital och efterställd utlåning och att företaget inte finansierar sin verksamhet genom lån från allmänheten. Vidare föreslås att vissa företag som har inrättats eller ägs av det allmänna för att finansiellt stödja tekniskt eller annat utvecklingsarbete skall undantas från lagen om kreditmarknadsbolags tillämpningsområde under förutsättning att företaget inte lånar upp medel från allmänheten.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1997.

Innehållsförteckning

Prop.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	3
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag.....	3
3	Ärendet och dess beredning.....	6
4	Risikkapitalförsörjningens betydelse för tillväxt och sysselsättning.....	6
5	Små och medelstora företags kapitalbehov	7
6	Den rättsliga regleringen av finansieringsverksamhet.....	8
7	Behovet av översyn av lagen om kreditmarknadsbolag	10
8	Undantag för risikkapitalbolag från tillståndskravet i lagen om kreditmarknadsbolag.....	14
9	Undantag för vissa företagsfinansierande stiftelser och företag med offentlig anknytning.....	18
10	Ikraftträdande	19
11	Ekonomiska konsekvenser.....	19
12	Författningskommentar	19
Bilaga 1	Förteckning över remissinstanser	21
Bilaga 2	Lagrådets yttrande	22
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde.....	23

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop.
1995/96:214

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 3 § och punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
3 §ⁱ

Tillstånd krävs inte om finansieringsverksamheten

1. drivs av statlig eller kommunal myndighet,
2. avser finansiering endast i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av företaget,
3. avser finansiering endast i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av annat företag i samma koncern eller med annat nära samband och medel för verksamheten inte anskaffas från allmänheten,
4. tillgodoser finansieringsbehov endast inom en grupp näringsidkare med ekonomisk intressegemenskap och medel för verksamheten inte anskaffas från allmänheten,
5. utgör en normal likviditetsförvaltning och inte kan anses ha ett självständigt syfte vid sidan av företagets huvudsakliga verksamhet,
6. utgör pantbanksverksamhet enligt pantbankslagen (1995:1000),
7. ingår i verksamhet som står under tillsyn av Finansinspektionen enligt annan lag,
8. drivs av ett aktiebolag, om
 - bolaget med stöd av 1 § lagen (1994:77) om beslutanderätt för regionala utvecklingsbolag har fått rätt att pröva frågor om stöd till näringsidkare eller bolaget är moderbolag till ett sådant bolag,

Prop.
1995/96:214

- staten äger så många aktier i bolaget att staten har mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller bolaget är dotterbolag till ett bolag vari staten äger aktier i den omfattningen, och
- medel för verksamheten inte anskaffas från allmänheten, *eller*

8. drivs av ett aktiebolag, om

- bolaget med stöd av 1 § lagen (1994:77) om beslutanderätt för regionala utvecklingsbolag har fått rätt att pröva frågor om stöd till näringsidkare eller bolaget är moderbolag till ett sådant bolag,

- staten äger så många aktier i bolaget att staten har mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller bolaget är dotterbolag till ett bolag vari staten äger aktier i den omfattningen, och
- medel för verksamheten inte anskaffas från allmänheten,

9. drivs av en ekonomisk förening som
- a) tar emot insättningar endast från de egna medlemmarna,
 - b) har till ändamål endast att med användande av medlemsinsättningar tillgodose finansieringsbehov hos medlemmarna,
 - c) antar endast fysiska personer till medlemmar, samt
 - d) har högst 1 000 medlemmar,

10. drivs av ett företag som
- har ägarkapital eller fordringar med efterställd rätt till betalning till ett belopp som i varje låntagande företag (intresseföretag) är större än företagets övriga utlåning till intresseföretaget,
 - lånar ut medel endast till intresseföretag vars aktier eller andelar inte är noterade vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad och
 - inte anskaffar medel för verksam-

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop.
1995/96:214

heten från allmänheten, eller
11. drivs av en stiftelse vars kapital till övervägande del tillskjutits av staten eller en eller flera kommuner, eller av ett aktiebolag som är helägt av staten eller en eller flera kommuner, direkt eller genom andra företag samt
- verksamhetens syfte är att finansiellt stödja tekniskt eller annat utvecklingsarbete och
- medel för verksamheten inte anskaffas från allmänheten

. Nära samband, som avses i 3, skall anses föreligga om företagen leds av samma eller i huvudsak samma personer eller om vinsten av företagets verksamhet helt eller till betydande del skall, direkt eller indirekt, tillfalla samma eller i huvudsak samma personer.

Lydelse enligt prop.1995/96:173

Föreslagen lydelse

5. Den som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande, den 1 januari 1994, drev finansieringsverksamhet som inte fordrade tillstånd enligt lagen (1988:606) om finansbolag får fortsätta verksamheten till och med den 31 december 1996 eller, om ansökan om tillstånd getts in inom denna tid, till dess ansökningen har prövats slutligt.

5. Den som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande, den 1 januari 1994, drev finansieringsverksamhet utan krav på tillstånd enligt lagen (1988:606) om finansbolag och inte anskaffar medel för verksamheten från allmänheten får fortsätta verksamheten till och med den 31 december 1998 eller, om ansökan om tillstånd getts in inom denna tid, till dess ansökningen har prövats slutligt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

3 Ärendet och dess beredning

Finansdepartementet och Näringsdepartementet har gemensamt utarbetat en promemoria om behovet av en översyn av de regler som gäller för finansieringsverksamhet. Promemorian har tillkommit efter önskemål från olika håll om att regelverket på det finansiella tjänsteområdet inte skall onödigt försvåra eller förhindra verksamheten för vissa mindre finansieringsföretag, vissa riskkapitalbolag och offentliga utvecklingsstiftelser. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 1*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (Fi 94/3173).

Lagrådet

Lagrådet har i yttrande den 6 maj 1996 lämnat förslaget utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 2*.

4 Riskkapitalförsörjningens betydelse för tillväxt och sysselsättning

En varaktigt förbättrad tillväxt förutsätter att andra aktörer än staten har vilja och förmåga att bidra till att starka och dynamiska tillväxtprocesser skapas. Det ankommer på företag och företagsledningar att utveckla och omvandla produktionen i takt med ändrade förutsättningar. Expansiva och innovativa företagare är därför en viktig förutsättning för att Sverige skall kunna arbeta sig ur krisen. Tillsammans med tillgången på kapital och arbetskraft bestämmer produktivitetens utvecklingen ekonomins underliggande förmåga att växa. Vidare krävs att näringsidkare håller en hög investeringsnivå och att arbetskraftens kompetensnivå ytterligare utvecklas.

Staten har ett ansvar för att det finns goda förutsättningar för tillväxt. En av näringspolitikens viktigaste uppgifter är att i möjligaste mån undanröja hinder för företagens tillväxt och att höja andelen tillväxtföretag. Särskild uppmärksamhet bör ägnas förutsättningarna för små och medelstora företag. Dessa företags möjligheter att växa kommer att vara avgörande för både ekonomisk tillväxt och sysselsättningsökning. En kritisk faktor för de små och medelstora företagen är tillgången på kapital. Brist på kapital till investeringar, utveckling av produkter och marknadsföringsinsatser är ett problem som hämmar åtskilliga företags utveckling. Detta har i sin tur negativa effekter både på den samhällsekonomiska tillväxten och på sysselsättningen.

Staten har vidtagit åtgärder på olika plan för att förbättra de mindre företagens möjligheter att utvecklas. Det gäller bl.a. riktade insatser för att förbättra företagens tillgång på riskvilligt kapital. Exempel på sådana insatser är lån från ALMI:s regionala utvecklingsbolag, projektstöd från

Industrifonden samt innovationsstöd från NUTEK och Stiftelsen Innovationscentrum. Statens roll är särskilt påtaglig i mycket tidiga skeden vid nyetableringar samt vid utveckling av innovationer och nya produkter. Vid dessa tillfällen finns trösklar i fråga om information och risktagande som gör att kapitalmarknaden i vedertagen bemärkelse endast i viss mån kan eller vill skjuta till riskvilligt kapital eller lånekapital. Genom statlig medverkan kan utvecklingen drivas vidare så att projekten mognar och blir möjliga att utvärdera för privata aktörer på den finansiella marknaden.

Statens viktigaste uppgift är emellertid att undanröja hinder för privat finansiering av små och medelstora företag. Staten bör nämligen inte annat än i begränsad omfattning finansiera företagandet. I grunden måste kapitalförsörjningen i en marknadsekonomi vara en fråga för privata intressenter.

5 Små och medelstora företags kapitalbehov

De små och medelstora företagen har ett uttalat behov av riskkapital, dvs. främst ett tillskott av eget kapital i form av aktiekapital. Dessa företag uppvisar som grupp en betydligt lägre soliditetsnivå än de stora företagen och förändringar i verksamhetsbetingelserna kommer därför att drabba dem hårdare.

Möjligheten till lånefinansiering från bank är ofta begränsad, bl.a. eftersom de mindre företagen inte har förmåga att ställa erforderliga säkerheter. Det är därför av stor betydelse att utbudet av riskvilligt ägarkapital riktat till denna företagskategori stimuleras. Detta gäller i synnerhet nystartade och snabbt växande små och medelstora företag, eftersom kostnaderna för etablering, marknadsföring och utveckling proportionellt är tyngre i inledningen av en verksamhet. I frånvaro av sådant kapital är dessa företag huvudsakligen hänvisade till att finansiera sin expansion med de vinstmedel som genererats i den egna verksamheten. Detta begränsar i betydande utsträckning möjligheterna till en snabb tillväxt.

Statens viktigaste uppgift i detta sammanhang är att skapa sådana förhållanden att de enskilda företagarna själva vågar skjuta till kapital. Detta är emellertid inte alltid möjligt. I sådana fall kan s.k. riskkapitalbolag spela en viktig roll. Dessa företags huvudsakliga verksamhet är att tillföra små och medelstora företag kapital i utbyte mot aktier eller andelar. Bolagen blir alltså ägare i det företag (intresseföretaget) som får kapital. Riskkapitalföretagets verksamhet finansieras vanligen med eget kapital utan upplåning från allmänheten. Avsikten är att på sikt tillgodogöra sig en värdetillväxt när aktierna eller andelarna sedermera säljs.

Att riskkapital tillskjuts har en rad fördelar jämfört med lånefinansiering. En ökad finansiering med riskkapital leder till att ett företag blir mindre känsligt för ränteförändringar, men även för kortsiktiga variationer i efterfrågan på företagets produkter och andra förändringar i förhållandena. Vidare ger den förstärkta soliditeten ökade möjligheter att erhålla krediter.

Prop.

Finansiering genom externa tillskott av ägarkapital är ofta förenat med krav på inflytande. Ofta blir den externa finansiären företrädare i intresseföretagets styrelse. Riskkapitalföretagets företrädare kan på så vis tillföra erfarenhet och kunskap som förstärker kompetensen i intresseföretaget.

6 Den rättsliga regleringen av finansieringsverksamhet

Fram till slutet av 1980-talet reglerades olika kategorier av finansieringsföretag av olika lagar. Detta var till stor del en konsekvens av institutens särdrag vad gäller associationsform, kapitalanskaffning och specialdestinerad utlåning. På kreditmarknaden verkade banker, finansbolag, kreditaktiebolag och hypoteksinstitut.

Finansbolagens verksamhet blev föremål för en särskild reglering genom lagen (1980:2) om finansbolag. Genom denna lag infördes offentlig tillsyn över finansbolag som var bankägda eller hade tillgångar med ett nettovärde om minst tio miljoner kronor. Några kvalitativa krav på de företag som omfattades av lagen uppställdes inte. Det föreskrevs dock bl.a. att företagen skulle vara aktiebolag och att de fick låna upp medel motsvarande högst tjugo gånger det egna kapitalet. I lagen stadgades också att bolagsordningarna skulle godkännas av dåvarande Bankinspektionen.

Genom 1988 års finansbolagslag (SFS 1988:606) infördes krav på auktorisation för finansbolag med tillgångar som översteg 50 miljoner kronor. Finansieringsverksamhet som riktade sig mot konsument skulle dock alltid kräva tillstånd. För auktorisation krävdes bl.a. ett aktiekapital om fem miljoner kronor och att vissa kvalitativa krav var uppfyllda.

Kreditaktiebolagen hade, enligt lagen (1963:76) om kreditaktiebolag, till ändamål att driva lånerörelse och emittera obligationer eller andra fordringsbevis för allmän omsättning. Lagen var en ramlag - varje kreditaktiebolags specialisering och dess rörelseregler reglerades i bolagsordningen som regeringen skulle godkänna. I bolagsordningarna fanns även regler beträffande upp- och utlåningsverksamhet såsom att lån skulle ges mot betryggande säkerhet, matchningsbestämmelser och upplåningstak. För bostadsinstitut gällde som huvudregel att säkerhet skulle utgöras av panträtt i fast egendom eller tomträtt eller av säkerhet i bostadsrätt.

Finansbolagen fick år 1991 rätt att finansiera sig genom upplåning, dvs. genom att ge ut obligationer och andra fordringsrätter som är avsedda för allmän omsättning. I förarbetena till lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag, som trädde i kraft den 1 januari 1994, konstaterades att avskaffandet av begränsningsregeln för finansbolag att ge ut löpande skuldebrev innebar att det inte förelåg några formella skillnader mellan de båda företagsformerna (finansbolag och kreditaktiebolag) och att detta talade för införandet av en gemensam lagstiftning (prop. 1992/93:89 s. 149). Ett annat skäl som anfördes var att ett antal EG-direktiv som

reglerade kreditinstitut skulle införlivas i svensk rätt i samband med EES-avtalet. Det kunde konstateras att såväl kreditaktiebolagen som flertalet finansbolag föll under EG:s definition av kreditinstitut. För att åstadkomma större systematik i det finansiella regelverket ansågs det därför lämpligt att så långt möjligt försöka samla de svenska reglerna i en gemensam lag.

Sammanfattningsvis har reformeringen och moderniseringen av den svenska lagstiftningen bl.a. inneburit att huvuddelen av reglerna för finansieringsföretag utanför banksystemet har inordnats i en gemensam lag, lagen om kreditmarknadsbolag, oberoende av vad instituten ger krediter till, exempelvis konsumtion, bostäder, näringsliv eller kommuner. Lagen innehåller rörelse regler som gäller för de verksamheter som traditionellt har bedrivits av finansbolag och kreditaktiebolag, bostadsinstituten inkluderade.

Lagen om kreditmarknadsbolag innehåller således enhetliga regler för de kreditföretag som tidigare omfattades av lagen (1988:606) om finansbolag eller lagen (1963:76) om kreditaktiebolag. Genom lagen genomfördes EG:s första och andra banksamordningsdirektiv (77/780/EEG och 89/646/EEG). Syftet med dessa direktiv är att samordna lagar och andra författningar som reglerar rätten att starta och driva kreditinstitut. Direktiven är sammantagna betydelsefulla, eftersom det är genom dessa den inre marknaden för bank- och annan kreditverksamhet har etablerats. Kreditinstitut har alltså numera rätt att driva verksamhet inom hela EES-området med stöd av sin hemlandsauktorisering, vare sig det sker genom etablering av en filial eller genom att tjänster tillhandahålls direkt över gränserna. Genom direktiven har också principen om hemlandstillsyn genomförts.

Med kreditinstitut avses, enligt EG:s första banksamordningsdirektiv, ett företag som bedriver verksamhet som består i att ta emot insättningar eller andra återbetalbara medel från allmänheten och att bevilja krediter för egen räkning. För dessa företag, som alltså lånar upp medel från allmänheten för sin verksamhet, gäller bl.a. att det bundna egna kapitalet måste uppgå till minst fem miljoner ecu när verksamheten påbörjas. Ett lägsta startkapital om en miljon ecu kan tillåtas i vissa fall.

Direktivets definition av kreditinstitut skiljer sig från vad som enligt lagen om kreditmarknadsbolag utgör ett s.k. kreditmarknadsbolag. Ett sådant bolag är enligt nämnda lag ett företag som fått tillstånd att bedriva finansieringsverksamhet. Med finansieringsverksamhet i lagens mening avses näringsverksamhet vars ändamål är att lämna kredit, ställa garanti för kredit, förmedla kredit till konsumenter eller medverka till finansiering genom att förvärva fordringar eller upplåta lös egendom till nyttjande. På vilket sätt denna verksamhet finansieras saknar betydelse i fråga om kravet på tillstånd. Inte heller rörelse reglerna skiljer sig åt beroende på om företaget lånar medel från allmänheten eller ej. Den svenska regleringen har alltså ett vidare tillämpningsområde än vad som krävs enligt EG:s banksamordningsdirektiv.

I lagen om kreditmarknadsbolag har angivits vissa fall när finansieringsverksamhet inte omfattas av lagens tillämpningsområde.

Enligt 1 kap. 3 § första stycket 1 krävs inte tillstånd om finansieringsverksamheten bedrivs av statlig eller kommunal myndighet. Att tillståndspliktig verksamhet inte föreligger vid s.k. handelskrediter framgår av punkterna 2 och 3. I punkt 4 undantas finansieringsverksamhet i företag som tillgodoser finansieringsbehov inom en grupp näringsidkare med intressegemenskap, förutsatt att finansieringen av verksamheten inte sker med medel som lånats upp från allmänheten. Vidare framgår av punkt 5 att normal likviditetsförvaltning inte omfattas av tillståndsplikten såvida denna inte har ett självständigt syfte vid sidan av företagets huvudsakliga verksamhet. I punkterna 6 och 7 undantas pantbanksverksamhet och verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn. Vidare undantas i punkt 8, som infördes genom lagstiftning den 1 juli 1994, sådan finansieringsverksamhet som drivs av de regionala utvecklingsbolagen, dvs. dotterbolag till ALMI Företagspartner AB. Verksamheten i dessa bolag - som ägs av ett moderbolag som i sin tur i sin helhet ägs av staten - består i att stödja små och medelstora företag genom att tillhandahålla information, rådgivning och finansiering till projekt med hög risk. Någon tillståndsplikt har alltså inte ansetts påkallad i fråga om bolag som svarar för denna typ av uppgifter i statlig regi. Genom ytterligare ny lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 1996 undantas i punkt 9 även sådan finansieringsverksamhet som bedrivs av vissa mindre sparlåneföreningar.

Av vad som nu angetts framgår att riskkapitalverksamhet i sig inte är tillståndspliktig enligt kreditmarknadsbolagslagen. Om däremot försörjningen av riskkapital genom tillskott av ägarkapital kompletteras med utlåning till intresseföretaget faller verksamheten under lagens tillämpningsområde, eftersom riskkapitalbolaget därigenom driver finansieringsverksamhet. För att få lämna sådana lån måste alltså riskkapitalbolaget ha tillstånd enligt kreditmarknadsbolagslagen att driva finansieringsverksamhet. För att få ett tillstånd måste bolaget uppfylla ett antal förutsättningar. Till dessa hör att den planerade rörelsen kan antas komma att uppfylla kraven på en sund verksamhet, att vissa större ägare till bolaget uppfyller angivna krav och att det bundna egna kapitalet motsvarar minst fem - eller i undantagsfall en - miljoner ecu. Under verksamheten måste ett antal krav iakttas. Till de viktigaste hör att bolagets verksamhet är begränsad till finansieringsverksamhet och sådant som har ett naturligt samband med sådan, att ägande av aktier eller andelar i ett annat företag är begränsat, att kredit får beviljas endast om låntagaren på goda grunder kan förväntas fullgöra låneförbindelsen och att bolagets kapitalbas inte får underskrida lägsta startkapital. Dessutom gäller för bolaget regler om kapitaltäckning och stora exponeringar (se lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag).

7 Behovet av översyn av lagen om kreditmarknadsbolag

Regeringens förslag: Övergångsreglerna till lagen om kreditmarknadsbolag ändras så att den som den 1 januari 1994 drev finansieringsverksamhet som inte fordrade tillstånd enligt 1988 års finansbolagslag får fortsätta med verksamheten till den 31 december 1998, såvida inte medel för verksamheten anskaffas från allmänheten.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Finansinspektionen* har dock föreslagit ett omedelbart återinförande av de regler i 1988 års finansbolagslag som innehöll undantag från tillståndsplikt för bolag där nettovärdet av tillgångarna i verksamheten inte översteg 50 miljoner kronor och som inte riktade sin verksamhet mot konsumenter. Detta förutsatt att bolaget inte anskaffar medel för sin verksamhet från allmänheten.

Skälen för regeringens förslag: I olika sammanhang har kritik riktats mot lagen om kreditmarknadsbolags utformning. Kritiken har, från något varierande utgångspunkter, koncentrerats på att lagens tillämpningsområde gjorts onödigt brett. Kritikerna pekar ofta på att EG:s banksamordningsdirektiv reglerar verksamhet som förenar upplåning från allmänheten med kreditgivning, dvs. verksamhet som drivs av kreditinstitut, medan den svenska lagen lägger fast motsvarande regler för företag som driver finansieringsverksamhet oberoende av hur verksamheten finansieras.

Svenska Riskkapitalföreningen har föreslagit åtgärder som enligt föreningen syftar till att underlätta riskkapitalförsörjningen. Föreningen önskar dels att riskkapitalbolag som inte för sin verksamhet lånar upp medel från allmänheten skall undantas från tillståndskravet enligt kreditmarknadsbolagslagen, dels att företag vars totala kreditgivning inte överstiger en viss nivå inte skall omfattas av kravet på tillstånd (Fi94/3173).

Finansbolagens förening har framfört synpunkter som, sammanfattade och något förenklade, kan kategoriseras som ett önskemål om att finansieringsföretag som inte lånar medel av allmänheten inte skall omfattas av lagen om kreditmarknadsbolag utan av annan, mindre ingripande lagstiftning (Fi95/6991).

Företagarnas Riksorganisation har i en inlägga (Fi96/1611) som hänvisar till en promemoria upprättad av Andrejs Buschewitz (Fi96/1261) begärt dels att den övergångsregel som möjliggör för vissa företag att fortsätta driva finansieringsverksamhet till den 30 juni 1996 förlängs (mer om övergångsregeln nedan), dels att avgränsningen för tillståndspliktig finansieringsverksamhet ses över med särskild inriktning på att tillåta en fri sektor för verksamhet som inte riktar sig mot konsumenter och där medel för verksamheten inte heller anskaffas från allmänheten.

I avsnitt 6 har de överväganden som ledde fram till utformningen av kreditmarknadsbolagslagen redovisats översiktligt. Vidare har den förhållandevis omfattande katalogen över verksamheter som inte ansetts behöva vara tillståndspliktiga presenterats. Till vad som angetts i det avsnittet kan följande läggas.

Till lagen om kreditmarknadsbolag fogades vissa övergångsbestämmelser. Av dessa följer, såvitt nu är av intresse, att den som när lagen trädde i kraft den 1 januari 1994 drev finansieringsverksamhet som inte fordrade tillstånd enligt 1988 års finansbolagslag (bl.a. företag vars balansomslutning inte översteg 50 miljoner kronor och som inte riktade sin verksamhet till konsumenter) fick fortsätta med verksamheten viss tid. Denna övergångstid har senare förlängts till den 30 juni 1996 (bet. 1994/95:NU29, rskr. 1994/95:446). I betänkandet uttalade utskottet, efter att ha noterat att definitionen av kreditinstitut i EG:s banksamordningsdirektiv och av kreditmarknadsbolag i lagen om sådana företag inte stämmer överens, bl.a. att det kan "finnas skäl att ändra området för tillståndspliktig finansieringsverksamhet i Sverige eller modifiera reglerna för vissa slag av sådan verksamhet". Utskottet utgick från att "de skyddsintressen som förekommer i olika typer av finansiell verksamhet därvid särskilt kommer att beaktas".

Finansieringsföretag - bl.a. kreditmarknadsbolag - har en central uppgift i det finansiella systemet. De driver en från allmän synpunkt viktig verksamhet. Att finansieringsverksamhet bedrivs på ett tillfredsställande sätt är av stor betydelse för kreditförsörjningen, och därmed kapitalförsörjningen, i samhället. Störningar inom denna samhällssektor kan också indirekt äventyra stabiliteten i betalningssystemet. Dessutom är det viktigt för konsumenterna att kreditverksamheten sköts på ett oklanderligt sätt.

Det finns alltså starka skäl att upprätthålla en lämpligt avvägd reglering av finansieringsverksamhet.

Frågan är emellertid om all finansieringsverksamhet behöver regleras. En utgångspunkt vid all näringsrättslig regelgivning bör vara att regelverket inte får vara så betungande att det mot bakgrund av de centrala skyddsmotiven i onödan inskränker verksamheten. Det innebär att regler om tillstånd för finansieringsverksamhet, och om rörelsens bedrivande, bör finnas bara om det är särskilt motiverat av att ett påtagligt samhällsintresse behöver skyddas. Graden av och inriktningen på en reglering kan också vara olika beroende på om verksamheten finansieras genom lån från allmänheten eller på annat sätt, resp. om den riktar sig till företag eller till konsumenter.

Mot denna bakgrund - och med tanke på den redan existerande, något otympliga undantagskatalogen - är det motiverat att se över lagen om kreditmarknadsbolag. Vid en sådan översyn bör det avgöras dels vilka slags verksamheter som bör inordnas under EG:s regelverk för kreditinstitut med de nationellt betingade tillägg som det finns anledning att göra, dels hur en reglering för andra slags finansieringsverksamheter - om någon alls - bör utformas. Detta fordrar en analys med utgångspunkt från ett brett perspektiv. Banklagskommittén (Fi 1995:09), som inledde sitt arbete under sommaren 1995, skall enligt sina direktiv (dir. 1995:86) bl.a. behandla de rörelse regler som gäller för banker och andra kreditinstitut. För att kunna föreslå en ändamålsenlig reglering måste kommittén studera och ta ställning till vilka slags verksamheter reglerna skall tillämpas på. Det innebär att

kommittén bl.a. har att pröva om finansieringsverksamhet som inte finansieras genom upplåning från allmänheten skall falla under det regelverk som följer bl.a. av EG:s banksamordningsdirektiv. Kommittén skall enligt sina direktiv slutföra sitt arbete vid utgången av år 1996. Med hänsyn till de ingående överväganden som skall göras kan en ny lagstiftning, grundad på kommitténs förslag, knappast träda i kraft före årsskiftet 1998/1999.

Med tanke på de genomgripande överväganden om lagen om kreditmarknadsbolags tillämpningsområde som snart förestår bör behovet av att foga ytterligare undantag till den redan långa lista som finns i 1 kap. 3 § kreditmarknadsbolagslagen prövas kritiskt. Det är nämligen inte självklart att, även om ett mer eller mindre framträdande behov av undantag kan identifieras, Banklagskommitténs förslag bör föregripas.

I nästa avsnitt behandlas frågan om det är motiverat att undanta riskkapitalverksamhet från lagen om kreditmarknadsbolags tillämpningsområde. I avsnitt 9 analyseras om det är angeläget att nu undanta vissa företagsfinansierande stiftelser och företag med offentlig anknytning. Det finns emellertid även andra som driver finansieringsverksamhet och som har ett befogat intresse av att motsvarande fråga övervägs.

Det har framskyttat att vissa kreditmarknadsbolag som ingår i koncerner med annan huvudsaklig verksamhet uppfattar lagen om kreditmarknadsbolags regelverk som hindrande. Det är inte ovanligt att dessa kreditmarknadsbolag huvudsakligen bedriver sådan finansieringsverksamhet som i sig är undantagen enligt 1 kap. 3 § 3 nyss nämnd lag (dvs. lämnar krediter i samband med avsättning av tjänster som erbjuds eller varor som framställs eller säljs av annat företag i samma koncern, m.m.), men att de därutöver som komplement också lämnar krediter för andra ändamål. Vanligen finansierar sådana kreditmarknadsbolag inte verksamheten genom att låna av allmänheten. Ett inte sällan förekommande problem är att de exponeringar det ur koncernens perspektiv är rimligt att bolaget har mot andra företag inom samma koncern kommer i konflikt med reglerna i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag. Detta tvingar, har det hävdats, i sin tur fram att verksamheten organiseras i flera bolag på ett ekonomiskt ineffektivt sätt.

Den nu behandlade frågan anknyter till bedömningen av om det är lämpligt att ordna in finansieringsföretag som inte lånar av allmänheten under samma regler som sådana företag som är kreditinstitut i EG-direktivens mening. Även om förhållandena uppfattas som besvärande av vissa bolag bör dock inte Banklagskommitténs överväganden föregripas.

Det finns ett stort antal bolag som tillhörde den s.k. frikretsen, dvs. var undantagna från tillståndskrav enligt 1988 års finansbolagslag, som driver verksamhet med stöd av den tidigare berörda övergångsregeln. Dessa bolag har att senast den 30 juni 1996 ansöka om tillstånd enligt kreditmarknadsbolagslagen. Bolagen skall alltså från denna tidpunkt uppfylla de krav som lagen ställer, låt vara att de med stöd av en annan övergångsbestämmelse inte behöver ha en kapitalbas av den storlek som lagen enligt huvudregeln

kräver. Det var just sådana företag som förlängningen av övergångsregeln tog sikte på. Det rör sig bl.a. om företag som, utan att låna medel av allmänheten, driver finansieringsverksamhet i form av factoring eller leasing i förhållandevis liten skala. Trots företagets litenhet kan de utgöra viktiga affärspartners till framför allt små och medelstora företag. De är också ofta lokalt förankrade. Dessa mindre finansieringsföretags verksamhet torde ha positiva effekter på sysselsättningen och bidrar till en god service för det lokala näringslivet. Det är därför väsentligt från samhällssynpunkt att deras verksamhet inte hindras om det inte är påkallat av starka skyddsintressen.

Det har framkommit att många små finansieringsföretag inte uppfyller de krav som ställs enligt lagen om kreditmarknadsbolag och enligt Finansinspektionens allmänna råd ens med hänsyn tagen till att de kan dra fördel av övergångsregeln om lägre kapitalbas. Dessutom är den sist nämnda övergångsregeln konstruerad så att den gynnsamma behandlingen upphör i samband med ägarskiftet. Det innebär t.ex. att vid ett generationsskifte i ett sådant företag kapitalbasen måste höjas till den i lagen angivna nivån, dvs. motsvarande en eller fem miljoner ecu beroende på företagets omslutning.

Det finns därför skäl att pröva om de skyddsintressen som föranleder de regler som finns i lagen om kreditmarknadsbolag kräver att även finansieringsföretag av de slag som nu berörts skall omfattas av någon form av regelsystem. Även denna fråga bör behandlas av Banklagskommittén. Att som *Finansinspektionen* föreslagit nu återinföra vissa undantagsregler från den upphävda finansbolagslagen skulle på ett olyckligt sätt föregripa kommitténs arbete.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det finns flera anledningar att se över reglerna om finansieringsverksamhet. Den omprövningen, som naturligen faller under det uppdrag Banklagskommittén har, bör genomföras utan att det får genomgripande konsekvenser för vissa företag som ännu inte kommit att föras in under lagen om kreditmarknadsbolags regler och utan att arbetet måste påskyndas i sådan grad att tid för allsidig belysning inte ges. Punkten 5 i övergångsreglerna bör därför ändras så att den där angivna tiden bestäms till den 31 december 1998. Möjligheten att fortsätta verksamheten med stöd av övergångsregeln bör dock bara gälla de finansieringsföretag som inte anskaffar medel för verksamheten från allmänheten.

Den här föreslagna lagändringen kan träda i kraft först den 1 januari 1997. Regeringen har därför i annat sammanhang (prop. 1995/96:173 om förstärkt tillsyn över finansiella företag) föreslagit riksdagen att övergångsregeln skall förlängas från den 30 juni till den 31 december 1996. Regeringen valde att inskränka förslaget på detta sätt eftersom det är önskvärt att den inriktning som föreslås i denna proposition, med en avsevärd förlängning av övergångstiden och tillförande av en kvalifikation till den, bör beslutas först efter remissbehandling av förslaget.

8 Undantag för riskkapitalbolag från tillståndskravet i lagen om kreditmarknadsbolag Prop.

Regeringens förslag: Den tillståndsplikt för att bedriva finansieringsverksamhet som föreligger enligt lagen om kreditmarknadsbolag skall inte omfatta viss finansiering av riskkapitalkaraktär som enbart riktar sig till andra företag. För att undantas från tillståndsplikten krävs dessutom att företaget inte finansierar sig genom upplåning från allmänheten.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. Flera remissinstanser, däribland *Finansinspektionen* och *Svenska Riskkapitalföreningen*, har efterlyst ett tydliggörande av vad som menas med ägarandel. Riskkapitalföreningen har därvid tillagt att med ägarandel bör jämföras lån med efterställd rätt till betalning, s.k. efterställda lån. Föreningen har också uttalat att begreppet reglerad marknad bör tydliggöras.

Skälen för förslaget: Regeringen har vid ett flertal tillfällen betonat vikten av en fungerande kapitalförsörjning för de små och medelstora företagen. Eftersom Banklagskommitténs eventuella förslag skulle kunna leda till nya bestämmelser tidigast under år 1998 bör resultatet av kommitténs övergripande arbete i denna del inte avvaktas. I stället bör de regler i lagen om kreditmarknadsbolag som påverkar de små och medelstora företagens kapitalförsörjning prövas särskilt.

Huvudsyftet med verksamheten i så kallade riskkapitalbolag är som redan nämnts att tillföra små och medelstora företag kapital i utbyte mot aktier eller andelar. Detta innebär att riskkapitalbolaget, bortsett från eventuella utdelningar, inte erhåller någon regelbunden avkastning på det investerade kapitalet. Det är först vid en framtida försäljning av aktierna eller andelarna i intresseföretaget som riskkapitalbolaget kan erhålla någon avkastning på det investerade kapitalet. Följaktligen ställer denna finansieringsform mycket höga krav på riskkapitalbolagens finansiella uthållighet.

Det kan noteras att riskkapitalbolagets verksamhet i de allra flesta fall finansieras med eget kapital utan upplåning från allmänheten. Riskkapitalbolagets ägare är därför ofta kapitalstarka institutioner som kan ge bolaget en tillfredsställande finansiell styrka och soliditet. Ägarstrukturen är vanligtvis begränsad till ett fåtal delägare. På motsvarande sätt domineras ägarstrukturen i de börsnoterade riskkapitalbolagen av ett fåtal kapitalstarka institutioner även om aktiespridningen i sig är stor. Det bör emellertid understrykas att det vid sidan om nämnda bolag förekommer riskkapitalbolag som huvudsakligen ägs av privatpersoner som ofta inte har motsvarande finansiella resurser.

Verksamheten är alltså inriktad på att förvärva aktie- eller andelsposter i potentiellt framgångsrika företag för att vid en senare tidpunkt avyttra dessa poster och tillgodogöra sig en värdetillväxt. Något primärt syfte att överta intresseföretaget i dess helhet eller den huvudsakliga kontrollen över detta föreligger normalt inte även om förvärv av majoritetsposter ibland förekommer. Det är emellertid viktigt att notera att även om riskkapitalbolagets ägande i intresseföretaget är avsett att bestå under en längre tidsperiod så är syftet att ägandet i framtiden skall avvecklas. Att innehavet är tidsbegränsat utgör ett naturligt led i riskkapitalbolagets verksamhet och det är inte ovanligt att parterna redan vid investeringstillfället har diskuterat hur den framtida avvecklingen av riskkapitalbolagets aktie- eller andelsinnehav skall genomföras. Avvecklingen kan ske på olika sätt men genomförs vanligtvis i samband med att intresseföretaget i sin helhet erbjuds till försäljning eller genom att detta noteras på exempelvis OTC-listan.

Att tillhandahålla riskkapital på det sätt som beskrivits ovan ställer som redan nämnts mycket stora krav på finansiell uthållighet hos riskkapitalföretaget eftersom avkastningen på det investerade kapitalet erhålls först vid en framtida avyttring av aktierna eller andelarna i intresseföretaget. Tidpunkten för en sådan avyttring ligger i vissa fall så långt som tio år fram i tiden. Även om avkastningen på investerat kapital i ett lyckat projekt på sikt kan bli mycket stor i förhållande till det tillskjutna kapitalet, ligger det i sakens natur att intresseföretagen inte sällan misslyckas med sin verksamhet. De aktier eller andelar riskkapitalföretaget äger i ett sådant företag kan då bli värdelösa.

Genom att delvis använda t.ex. konvertibla skuldebrev, skuldebrev som är förenade med en optionsrätt till nyteckning av aktier, vinstandelsbevis och konvertibla vinstandelsbevis kan riskkapitalbolaget öka sin finansiella uthållighet. Vid en finansiering med dylika instrument erhåller riskkapitalbolaget en regelbunden intäkt som bidrar till att bekosta den löpande verksamheten i riskkapitalbolaget. Denna intäkt är särskilt betydelsefull för mindre privatägda riskkapitalbolag som ofta inte har samma styrka och uthållighet i finansiellt hänseende som större företag. Instrumenten berättigar dessutom riskkapitalbolaget att ta del av eventuell framtida värdetillväxt i företaget eftersom konverteringsrätten eller optionen medför en rätt att teckna aktier i intressebolaget.

Att använda nämnda instrument har fördelar sett även ur intresseföretagets och dess huvudägares perspektiv. Intresseföretagets ägare föredrar i vissa fall att kapitaltillskottet helt eller delvis sker i utbyte mot konvertibla skuldebrev och liknande instrument eftersom ägarkontrollen i företaget på så vis kan bibehållas, åtminstone under överskådlig tid. Instrumenten utgör därför ett värdefullt komplement till finansiering genom tillskott av ägarkapital för de fall ytterligare kapital erfordras. Bolagets ursprungliga ägare torde ofta inte medge att intresseföretaget utfärdar dylika instrument i en sådan omfattning att utomstående med anledning av konverteringsrätter eller liknande rättigheter bereds möjlighet att i framtiden överta kontrollen av intresseföretaget.

Ytterligare en omständighet talar för finansiering med konvertibla skuldebrev och liknande instrument. Om avvecklingen av aktie- eller andelsinnehavet sker i samband med att intresseföretaget noteras på exempelvis OTC-listan kan detta normalt ske utan större svårigheter. En problemfri avveckling kan normalt också ske i de fall intresseföretaget avyttras i sin helhet. Däremot uppstår vanligtvis problem vid avvecklingen i de fall en börsintroduktion synes ligga allt för långt in i framtiden eller då enbart riskkapitalbolagets minoritetspost erbjuds till försäljning. I dessa fall är finansiering med konvertibla skuldebrev och dylika instrument att föredra med hänsyn till att dessa engagemang normalt är lättare att avveckla jämfört med att sälja en minoritetspost. Finansiering med bl.a. konvertibla skuldebrev har därför i betydande utsträckning bidragit till riskkapitalmarknadens tillväxt och utveckling under de senaste åren.

Denna finansieringsform utgör emellertid tillståndspliktig finansieringsverksamhet enligt lagen om kreditmarknadsbolag. För att erhålla tillstånd måste som redan nämnts bl.a. bolagets egna kapital uppgå till minst fem miljoner ecu. Riskkapitalbolag med en lägre kapitalbas kommer följaktligen att sakna den möjlighet att tillföra medel i utbyte mot konvertibla skuldebrev och liknande instrument. De rörelseregler som gäller för kreditmarknadsbolag kan vara betungande för ett riskkapitalbolag, eller till och med omöjliga att uppfylla. Det är t.ex. tveksamt om långivningen alltid kan anses tillgodose kravet på att prognosen om låntagarens återbetalningsförmåga skall vara gynnsam. Vidare kan en riskkapitaltillförsel som ter sig naturlig för ett riskkapitalbolag komma i konflikt med lagen om kreditmarknadsbolags bestämmelser om begränsat aktieäggande och ett sådant bolags kreditgivning eventuellt med reglerna om stora exponeringar. Det torde därför ofta vara så att den verksamhet som ett riskkapitalbolag bedriver - som per definition är riskfylld - inte uppfyller lagens krav.

Mot bakgrund av vad som nämnts ovan finns det skäl att redan nu undersöka om ett undantag för finansieringsverksamhet som bedrivs av riskkapitalbolag kan införas utan att Banklagskommitténs översyn av det tillståndspliktiga området avvaktas.

Det finns - det har framhållits tidigare - starka skäl att upprätthålla en lämpligt avvägd reglering av finansiell verksamhet. Det finns emellertid också starka skäl att modifiera lagstiftningen på ett sätt som underlättar särskilt de små och medelstora företagens riskkapitalförsörjning. Som strax kommer att framgå finns möjligheter att göra avgränsningar som eliminerar risken för att en avreglering av viss finansieringsverksamhet får skadliga effekter från ett allmänt perspektiv samtidigt som den önskvärda effekten i väsentlig mån uppnås.

Sammanfattningsvis bör således ett nytt undantag fogas till den katalog över icke tillståndspliktig verksamhet som anges i 1 kap. 3 § lagen om kreditmarknadsbolag. Undantaget bör endast omfatta sådan annars tillståndspliktig finansieringsverksamhet som i varje enskilt intresseföretag utgör ett komplement till det huvudsakliga engagemanget, dvs. tillskottet av kapital i utbyte mot aktier eller andelar. Kvalifikationen tjänar till att

upprätta en rågång mellan sådan verksamhet som kan betecknas som riskkapitalförsörjning och allmän finansieringsverksamhet. En förutsättning för att undantaget skall bli tillämpligt är sålunda att riskkapitalföretaget har ett ägarkapital till ett belopp som i varje låntagande företag är större än de medel som lånas ut. Såsom *Svenska Riskkapitalföreningen* har uttalat bör med ägarkapital i detta sammanhang jämföras s.k. efterställda fordringar, d.v.s. fordringar som i en ackords- eller konkurssituation får stå tillbaka för andra borgenärsanspråk. Dessa fordringar är nämligen mer av riskkapitalkaraktär än en traditionell lånefordran.

Undantagsregeln är, i väntan på resultatet av Banklagskommitténs arbete, tänkt att tillämpas enbart när det gäller finansiering av sådana företag som typiskt sett är beroende av riskkapitalbolag för sin kapitalförsörjning. Bolag som är noterade på en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad får anses att ha förutsättningar att ordna finansieringen på annat sätt. Undantagsregeln bör därför inte komma i fråga för utlåning till exempelvis sådana bolag vars aktier är noterade på Stockholms Fondbörs A-, OTC-, eller O-lista. Om däremot en marknadsnotering sker efter det att utlåningen avtalats bör undantagsregeln alltså vara tillämplig. I många fall är nämligen en marknadsnotering ett naturligt led i utvecklingen av ett intresseföretag och riskkapitalbolagets tillskott av ägar- och lånekapital avsedd just för att möjliggöra den. Lånefinansieringen skall därför inte behöva avbrytas bara för att ett delmål i intresseföretagets utveckling nås.

Undantaget bör vidare begränsas till att omfatta finansieringsverksamhet i riskkapitalbolag där verksamheten finansieras utan upplåning från allmänheten. Villkoret är inte bara nödvändigt för att garantera överensstämmelse med EG:s direktiv utan också för att det höga risktagande som kännetecknar riskkapitalverksamhet inte skall få återverkningar på investerare som kan ha svårt att överblicka hur stor risken med en placering är.

Någon utlåning till konsument bör inte heller få förekomma. Förutom att riskkapitalverksamhet definitionsmässigt skall rikta sig till företagande och inte till konsumenter bör ett noggrant övervägt vägval beträffande graden av reglering av finansieringsverksamhet i stort inte föregripas.

9 Undantag för vissa företagsfinansierande stiftelser och företag med offentlig anknytning

Regeringens förslag: Vissa stiftelser som inrättats med statliga eller kommunala medel och andra företag som är helägda av stat eller kommun och som ger krediter till företag undantas från lagen om kreditmarknadsbolags tillämpningsområde.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag, bortsett från att undantagsbestämmelsen i regeringens förslag föreslås tillämplig

inte bara på stiftelser, utan även på andra företag som är helägda av stat eller kommun.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Det finns anledning att rikta uppmärksamheten på vissa stiftelser, inrättade av det allmänna, som i viss utsträckning driver finansieringsverksamhet. De har det gemensamt att stiftelsekapitalet till övervägande del tillskjutits av staten eller av en eller flera kommuner.

De stiftelser det är fråga om har tillkommit för att fungera som närings- eller regionalpolitiska verktyg (se också avsnitt 4). Anledningen till att stiftelseformen har valts torde vara att man velat skapa ett organ som till sin karaktär är självständigt men till skillnad från bolagsformen inte förknippas med vinststrävan. Stiftelsernas ändamål är främst att ge finansiellt stöd till tekniskt eller kommersiellt utvecklingsarbete. Stöd kan ges exempelvis i form av villkorsslån eller genom att stiftelsen ställer garantier för utvecklingsprojekt. Vidare förekommer rena bidrag utan krav på återbetalning.

Till de stiftelser som berörs hör Stiftelsen Industrifonden, Stiftelsen Fonden för svenskt-norskt industriellt samarbete, Stiftelsen Innovationscentrum, Stiftelsen Norrlandsfonden och Stiftelsen Landstingens Fond för Teknikupphandling och Produktutveckling.

Det är knappast rimligt - och inte heller meningen - att sådana stiftelser skulle vara underkastade det regelverk som gäller för finansieringsföretag, ett regelverk som tillkommit för att tillgodose helt andra intressen än sådana som kan vara aktuella för de stiftelser staten eller andra offentliga instanser inrättat.

De nu aktuella stiftelserna behövde inte något tillstånd enligt 1988 års finansbolagslag för att få ge krediter. Utan närmare kommentar togs ingen motsvarande bestämmelse in i lagen om kreditmarknadsbolag. För tydlighetens skull bör det framgå direkt av kreditmarknadsbolagslagens lydelse att denna typ av statliga och kommunala stiftelser inte omfattas av lagens regler.

På senare år har den nyss beskrivna finansieringsformen kommit att bedrivas även av bolag som direkt eller indirekt är helägda av staten eller som inrättats av sådana stiftelser som avses ovan. Exempel på ett sådant bolag är Swedfund International AB. Någon anledning att behandla dessa bolag annorlunda bara för att en annan associationsform valts finns inte. Undantaget bör alltså gälla även andra associationer än stiftelser som är helägda av stat eller kommun och vars verksamhet har till syfte att finansiellt stödja tekniskt eller annat utvecklingsarbete. En förutsättning för att undantaget skall vara tillämpligt är att företagen inte lånar upp medel från allmänheten. Ett finansieringsföretag som anskaffar medel för sin verksamhet genom in- eller upplåning från allmänheten är nämligen ett kreditinstitut enligt EG:s banksamordningsdirektiv och måste på grund därav omfattas av sådana regler som intagits i lagen om kreditmarknadsbolag.

10 Ikraftträdande

De föreslagna lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1997.

11 Ekonomiska konsekvenser

Förslagen innebär bl.a. att verksamheten i vissa finansieringsföretag inte onödigtvis hindras. De samhällsekonomiska vinster som detta innebär har redan behandlats i avsnitt 4. Därutöver gäller att Finansinspektionen får en något minskad tillsynsbörda i och med att ett antal finansieringsföretag, åtminstone tills vidare, inte kommer att omfattas av inspektionens kontroll.

12 Författningskommentar till förslagen om ändring i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag

1 kap. 3 §

Paragrafen har kompletterats med två nya undantag från lagens tillämpningsområde. I *punkt 10* undantas sålunda vissa företag (s.k. riskkapitalbolag) som har ägarkapital eller fordringar med efterställd rätt till betalning till ett belopp som i varje låntagande företag (intresseföretag) är större än riskkapitalföretagets övriga utlåning till intresseföretaget. För att riskkapitalföretaget inte skall omfattas av tillståndsplikt krävs vidare att intresseföretaget vid utlåningstillfället inte är noterat vid någon reglerad marknad och att riskkapitalföretaget inte anskaffar medel för verksamheten från allmänheten. Vid beräkningen av riskkapitalföretagets låneutrymme skall tillgångarnas bokförda värde vid utlåningstillfället användas.

I *punkt 11* har införts ett undantag som avser de stiftelser som tillkommit med statliga eller kommunala medel eller andra företag med enbart statliga eller kommunala ägare och som har som syfte att finansiellt stödja tekniskt eller annat utvecklingsarbete. Undantaget gäller bara om företaget inte lånar upp medel från allmänheten.

Övergångsbestämmelserna punkt 5

Ändringen innebär en förlängning av den tid som ett finansieringsföretag får bedriva verksamhet med stöd av äldre lag. Verksamheten får bedrivas fram till och med den 31 december 1998 eller, om ansökan om tillstånd har getts in inom denna tid, till dess ansökningen har prövats slutligt. En förutsättning härför är dock att medel för verksamheten inte anskaffas från allmänheten.

Prop.

Förteckning över remissinstanser avseende promemorian Förbättrad kapitalförsörjning

Efter remiss har yttranden avgetts av Sveriges riksbank, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Finansinspektionen, Konkurrensverket, Konsumentverket, NUTEK, Sveriges Försäkringsförbund, Svenska Bankföreningen, Fiansbolagens förening, Företagarnas Riksorganisation, Postgirot Bank AB, Industriförbundet, Grossistförbundet Svensk Handel, Tjänstemännens Centralorganisation och Svenska Riskkapitalföreningen. Yttrande har även inkommit från Per-Alvar Magnusson.

Lagrådet

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1996-05-06

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bertil Voss, justitierådet Johan Munck, regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist.

Enligt en lagrådsremiss den 2 maj 1996 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Eric Frieberg.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 maj 1996

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden, Peterson, Freivalds, Wallström, Tham, Åsbrink, Andersson, Uusmann, Ulvskog, Sundström, Lindh, Åhnberg, Pagrotsky

Föredragande: statsrådet Åsbrink

Regeringen beslutar propositionen 1995/96:214 Förbättrad kapitalförsörjning.

i. Senaste lydelse 1995:1573.